اعتماد سید بر تمام کتب کلینی

چیزی که من پیدا کردم و به بحث ما مربوط می‌شود، در اقبال چاپ قدیم صفحه بیستویک است. روایت این بود:

> **فصل فيما نذكره من شكر اللّه جلّ‌جلاله على توفيقه الشياطين و منعهم من الصائمين في شهر رمضان**
>
> **اعلم انّ‌الرواية وردت بذلك متظاهرة و معانيها متواترة متناصرة، و نحن نذكر من طرقنا إليه ألفاظ الشيخ محمد بن يعقوب، فانّ‌كتبه كلّها معتمد عليها[1]**

«اعلم انّ‌الرواية وردت بذلك متظاهرة و معانيها متواترة متناصرة»؛ یکی از آن‌ها همین است که ما الآن خواندیم. مرحوم سید در اینجا نکته قشنگی در مورد مرحوم کلینی دارند. فرمودند: **«و نحن نذكر من طرقنا إليه ألفاظ الشيخ محمد بن يعقوب»؛** چرا؟ با اینکه در کتاب‌های دیگر هم بود. **«فانّ‌كتبه كلّها معتمد عليها»؛** این از چیزهای یادداشت‌کردنی در کلمات علماء است. سید بارای کلینی می‌گویند همه کتاب‌های ایشان معتمد است. غیر از کافی ایشان الآن در دست‌ها نیست، ولی الرسائل کلینی و دیگر کتاب‌های او در دستان مرحوم سید بوده است.

> **فروى بإسناده عن عمرو بن شمر، عن جابر، عن أبي جعفر عليه السلام قال: كان رسول اللّه صلّى اللّه عليه و آله يقبل بوجهه إلى الناس فيقول: يا معشر النّاس إذا طلع هلال شهر رمضان غلّت مردة الشياطين، و فتحت [أبواب السماء و] أبواب الجنان و أبواب الرحمة، و غلّقت أبواب النار، و استجيب الدعاء، و كان للّه فيه عند كلّ فطر عتقاء يعتقهم اللّه من النار، و مناد ينادي كلّ ليلة: هل من سائل، هل من مستغفر، اللهم أعط كلّ منفق خلفا و أعط كلّ ممسك تلفا، حتّى إذا طلع هلال شوال نودي المؤمنون أن اغدوا إلى جوائزكم فهو يوم الجائزة، ثم قال أبو جعفر عليه السلام: اما و الّذي نفسي بيده ما هي بجائزة الدنانير و الدراهم[2]**

«فروی بإسناده عن عمرو بن شمر، عن جابر، عن أبي جعفر علیه السلام»؛ دیروز هم صحبت شد. طریق فقیه به جابر فقط از طریق عمرو بن شمر است. یعنی خود طریق هم نزد مشهور، باز ضعیف است. طریق مشیخه فقیه هم ضعیف است. و لذا مرحوم نوری در مستدرک انصافا به‌خوبی شواهد قانع‌کننده‌ای آورده‌اند که عمرو بن شمر بی‌خودی تضعیف شده است. بعد هم مفصلتر از جابر بن یزید دفاع کرده‌اند. اما این‌که در نرم‌افزار هم گفته‌اند «صحیحٌ» از این باب است؟ یعنی طبق دفاع مرحوم نوری در خاتمه مستدرک است به این صورت که عمرو بن شمر مورد وثوق است یا نه؟ علی ای حال طریق فقیه هم از طریق عمرو بن شمر نقل می‌کند.

شاگرد: نسخه جدید نرم‌افزار سند را با خود مشیخه آورده است. در آن جا تضعیف کرده‌اند. همان‌طور که خدمت شما عرض کردم در نرم‌افزار قدیم همان سندی که هست را ارزیابی کرده‌اند. ناظر به سند در مشیخه نیست.

استاد: منظور شما از سند در کتاب در این روایت، تنها جابر است؟

شاگرد: بله.

شاگرد۲: من دیشب از استاد حسینی شیرازی پرسیدم، فرمودند بله، تنها جابر را بررسی کرده‌ایم. گفتم این‌که خیلی دور است، فرمودند این‌طور کار کرده‌ایم.

استاد: بله، یعنی در فقیه جایی که تصحیح می‌شود، بدون مشیخه است.

شاگرد۳: شاید از تعبیر «جَمِيعُ مَا فِيهِ مُسْتَخْرَجٌ مِنْ كُتُبٍ مَشْهُورَةٍ عَلَيْهَا الْمُعَوَّلُ وَ إِلَيْهَا الْمَرْجِعُ»، برداشت کرده‌اند که آن‌ها کافی است.

استاد: خب در این روایت مانحن فیه، کسی که حرف مرحوم نوری را قبول نکند و بگوید عمرو بن شمر ضعیف است، چه کار کند؟ خود مرحوم صدوق می‌گوید هر چه که من از جابر نقل کرده‌ام از طریق عمرو بن شمر است. چطور ما بگوییم صحیح است؟! این سؤال سؤال مهمی است. با این‌که خود شیخ صریحاً می‌گوید که من از عمرو بن شمر نقل کرده‌ام و عمرو بن شمر هم طبق مشهور تضعیف شده، ما بگوییم چون جابر بن یزید، صحیح است، پس روایت صحیح است؟!

شاگرد: اگر کتاب مشهور باشد، حتی اگر طرق به آن ضعیف باشد، خیلی اعتنا نمی‌کنند.

---

[1] الإقبال بالأعمال الحسنة - ط الحديثة،ج۱،ص۷۱

[2] همان

بازبینی #2
ایجاد شده 13 مه 2026 13:20:13 توسط ... .
به روزرسانی شده 13 مه 2026 13:22:43 توسط ... .